

METODINĖ PRIEMONĖ

Pilietiškumas ir lyderystė

Skirta 9-11 klasių mokytojams

#CoreValues

Pamokų planai

ETIKA 9-10 KLASĖ

Lyderis mano bendruomenėje: o jei tai būčiau aš? _____

3

LIETUVIŲ KALBA MUZIKA, INFORMATIKA 9-10 KLASĖ

Skamba laisvė: daina apie lyderystę ir pilietiškumą _____

7

ISTORIJA 9-10 KLASĖ

Senovės lyderiai: didvyriai, tironai ar atsakingi piliečiai? _____

11

KŪNO KULTŪRA 9-10 KLASĖ

Lyderystė sporte: kas buria komandą? _____

15

ISTORIJA LIETUVIŲ KALBA, ETIKA 9-11 KLASĖ

Pilietiškumas šiandien: veikti ar likti nuošaly? _____

18

GEOGRAFIJA 10 KLASĖ

Pilietiškumas klimato kaitos akivaizdoje: ar galiu būti pokyčių lyderis? _____

22

MATEMATIKA 10 KLASĖ

Skaičiai, kurie keičia pasaulį: kaip lyderiai priima sprendimus remdamiesi duomenimis _____

26

ANGLŲ KALBA 10-11 KLASĖ

Civic Engagement and Leadership: Can I Be the Change? _____

29

GEOGRAFIJA 10-11 KLASĖ

Lyderystė dėl planetos: kaip geografinis sąmoningumas virsta pilietiniu veiksmu? _____

33

ISTORIJA 10-11 KLASĖ

Naujosios kartos lyderiai: kaip jie keičia pasaulį šiandien? _____

37

INFORMATIKA ETIKA 11 KLASĖ

Pilietis ir lyderis skaitmeniniame pasaulyje _____

41

PAMOKOS TEMA

Lyderis mano bendruomenėje: o jei tai būčiau aš?

Mokymosi uždaviniai:

1.

Suprasti lyderystės sąvoką ir jos tipus.

2.

Atpažinti lyderiui būdingas savybes.

3.

Įsivertinti savo stiprybes ir augimo galimybes lyderystės srityje.

4.

Ugdyti viešo kalbėjimo, argumentavimo ir klausymo gebėjimus.

Ugdomos kompetencijos:

1.

Pilietinė kompetencija

2.

Socialinė ir emocinė kompetencija

3.

Komunikavimo kompetencija

4.

Asmeninė kompetencija (refleksija, savęs pažinimas)

Pamokos uždavinių įgyvendinimas

Pamokos eiga	Mokymo(si) metodai arba formos		Užduočių atlikimo įvertinimo kriterijai	Mokymosi pasiekimų įvertinimo būdai
	Mokinių veikla	Mokytojo veikla		
Įžanga (5 min.) Klausimas klasei: „Ką reiškia būti lyderiu? Ar tai įgimta ar įgyta? Kas yra lyderystė?“	Mokiniai individualiai ar porose trumpai atsako į klausimą žodžiu. Pasidalina mintimis su klase.	Pradžioje rodomas video: „Kas yra lyderystė?“ Užduoda klausimus: „Ką reiškia būti lyderiu? Ar tai įgimta ar įgyta? Kas yra lyderystė?“, moderuoja refleksiją, užrašo pagrindines mintis ant lentos.	Įsitraukimas, savarankiškas mąstymas, argumentavimas	Stebėjimas, komentarai
Lyderystės sąvokos nagrinėjimas (10 min.) Pateikiami skirtingi lyderystės tipai ir savybės	Klausosi pateikiamos informacijos, užsirašo pagrindines lyderystės sąvokas. Porose trumpai aptaria, kuris tipas jiems artimiausias	Pamoka su pavyzdžiais, PowerPoint	Informacijos supratimas, gebėjimas įvardyti skirtumus tarp tipų, aktyvumas pamokos metu	Žodinis patikrinimas, porų atsakymų apibendrinimas, trumpa grįžtamoji refleksija
Teminė diskusija (15 min.) Klausimas: Ar kiekvienas gali būti lyderiu?	Mokiniai dirba porose ar mažose grupėse: pasirenka poziciją (taip / ne), pateikia argumentus, išklauso vieni kitus, susitaria dėl bendros nuomonės. Vėliau keletas grupių pasisako klasei.	Suformuluoja diskusijos klausimą, paskirsto mokinius į poras / grupes, padeda struktūruoti diskusiją (pvz., pateikia argumentavimo korteles). Apibendrina pagrindines mintis klasėje.	Gebėjimas pagrįsti nuomonę, išklausymas, dalyvavimas, argumentų logika	Stebėjimas, žodiniai komentarai, klasės grįžtamasis ryšys, momentinis įsivertinimas („nykščio“ ar „šviesoforo“ principu)
Savęs pažinimo veikla (10 min.) „Mano lyderystės žemėlapis“ – kiekvienas pažymi savo stipriausias sritis	Mokiniai gauna lapą su sąrašu lyderiui būdingų savybių. Jie pažymi, kurias turi, ir kurias norėtų tobulinti.	Išdalina užduotį, paaiškina sąvokas, padeda mokiniams reflektuoti. Skatina mąstyti ne tik apie mokyklą, bet ir šeimą, draugų ratą, pomėgius. Pateikia klausimų vedlį: „Kada paskutinį kartą kažką organizavai?“, „Kas tau pavyksta dirbant su kitais?“	Gebėjimas įvardinti stipriausias puses, konkretumas	Vertinama ne formaliai, o refleksijos pagrindu: stebėjimas, žodinis komentaras, pasirinktinė pasidalijimo galimybė
Apibendrinimas (5 min.) Mokytoja pasidalina savo įžvalgomis	Keli mokiniai savanoriai pasidalina, ką šiandien suprato ar kas įsiminė.	Apibendrina svarbiausias pamokos mintis, padėkoja mokiniams už dalyvavimą, pabrėžia, kad lyderystė prasideda nuo mažų dalykų. Užduoda pabaigos klausimą: „Ką padarytum kitaip rytoj, jeigu būtum lyderis?“	Įsitraukimas į refleksiją, gebėjimas išskirti esmines idėjas, savęs pažinimas	Momentinė refleksija žodžiu arba raštu, stebėjimas, neformalus įsivertinimas

*Pamokų uždaviniai gali būti įgyvendinami vienos ar kelių pamokų metu, priklausomai nuo mokinių poreikių, mokytojo sprendimų bei turimų laiko ir ugdymo(si) aplinkos išteklių

ĮŽANGA:

Video nuoroda "Kas yra lyderystė"

<https://www.youtube.com/watch?v=T6f7o8XM6XQ>

Lyderystės sąvokos nagrinėjimas, PPT:

1 skaidrė. Kas yra lyderystė?

- **Lyderystė – gebėjimas įkvėpti, suburti ir vesti kitus bendro tikslo link.**
- Lyderis daro įtaką ne per pareigas, o per pavyzdį, vertybes ir veiksmus.
- Lyderystė gali pasireikšti įvairiose srityse – mokykloje, šeimoje, sporte, bendruomenėje.

2 skaidrė. Lyderystės tipai

- **Charizmatinis lyderis** – įkvepia kitus savo energija, asmenybe.
- **Demokratinis lyderis** – įtraukia komandą į sprendimus, išklauso nuomonių.
- **Paslaugus (tarnaujantis) lyderis** – rūpinasi kitų gerove, veikia tyliai, bet prasmingai.
- **Autoritarinis lyderis** – priima sprendimus vienas, akcentuoja kontrolę ir tvarką.

3 skaidrė. Lyderiui būdingos savybės

- Atsakomybė;
- Gebėjimas klausytis;
- Drąsa priimti sprendimus;
- Kūrybiškumas;
- Empatija;
- Komandinio darbo įgūdžiai;
- Aiški komunikacija.

4 skaidrė. Klausimai refleksijai

- Kurio tipo lyderis tau artimiausias? Kodėl?
- Kokią savybę laikai svarbiausia lyderiui?
- Ar norėtum pats būti lyderiu? Kokioje srityje?

Savęs pažinimo veikla

Lyderystės žemėlapis pavyzdys (gali būti lapas ar skaitmeninė forma):

Savybės	Turiu	Noriu ugdyti	Gali įrašyti vieną situaciją: Kur galėčiau pabandyti būti lyderiu (pvz., klasėje, sporte, šeimoje, būrelyje)?
Pasitikintis savimi			
Gebantis spręsti konfliktus			
Iniciatyvus			
Kantrus			
Gebantis klausytis			
Pasiūlantis idėjų			
Turi humoro jausmą			
Moka kalbėti viešai			
Atsakingas			

*Mokiniai šalia kiekvienos savybės pažymi: turiu, noriu ugdyti.

Teminė diskusija. Argumentavimo kortelės.

Lyderystė – tai įgimta savybė

Kiekvienas žmogus gali tapti lyderiu, jei to nori

Lyderis visada turi būti charizmatiškas

Tylūs žmonės negali būti lyderiais

Lyderis turi gebėti dirbti vienas, o ne komandoje

Kartais lyderis turi būti nepopuliarus, kad priimtų teisingus sprendimus

Geriausias lyderis yra tas, kuris moka klausytis, o ne tas, kuris daug kalba

Lyderis turi būti drąsus rizikuoti – net jei kiti nesutinka

Lyderis turi būti populiarus, kitaip niekas jo neseks

Lyderystė – tai ne apie valdžią, o apie atsakomybę

Lyderiais tampama per patirtį

Būti lyderiu reiškia visada būti pirmam

*Išdalinkite korteles grupėms ar poroms – kiekviena analizuoja savo teiginį ir pristato klases draugams.

*Kiekviena grupė ar pora pasirenka vieną teiginį, su kuriuo sutinka arba nesutinka, ir pasako 3 argumentus.

Pamokos pabaigos frazių pvz.:

- „Lyderystė nėra pareigos – tai veiksmas. Kiekvienas šiandien buvote mažas lyderis – nes mąstėte, kalbėjote, išdrįsote.“
- „Kartais lyderystė pasireiškia ne tada, kai kalbi garsiausiai, bet kai drąsiai palaikai kitą.“
- „Išsineškite šiandien bent vieną mintį – ką rytoj galėtumėte padaryti kitaip.“

PAMOKOS TEMA

Skamba laisvė: daina apie lyderystę ir pilietiškumą**Mokymosi uždaviniai:****1.**

Ugdyti pilietinį sąmoningumą ir refleksiją apie lyderystės ir pilietiškumo reikšmę moksleiviams per kūrybinę raišką.

2.

Išmokti struktūruotai ir paveikiai kurti tekstą lietuvių kalba, perteikiant pilietines idėjas dainos forma.

3.

Susipažinti su muzikos stilių savybėmis, parinkti tinkamą stilių savo žinutei perteikti ir pritaikyti kūryboje.

4.

Išmokti naudotis dirbtinio intelekto įrankiais dainų generavimui ir jų stilistikos pritaikymui.

5.

Lavinti kūrybiškumą, komandinį darbą, technologinius įgūdžius ir kultūrinę kompetenciją.

Ugdomos kompetencijos:**1.**

Pilietinė kompetencija

2.

Skaitmeninė kompetencija

3.

Kultūrinė kompetencija

4.

Komunikavimo kompetencija

5.

Kūrybiškumo kompetencija

6.

Socialinė ir emocinė kompetencija

Pamokos uždavinių įgyvendinimas

Pamokos eiga	Mokymo(si) metodai arba formos		Užduočių atlikimo įvertinimo kriterijai	Mokymosi pasiekimų įvertinimo būdai
	Mokinių veikla	Mokytojo veikla		
Įvadas	Dalyvauja diskusijoje: kas yra lyderystė? Kuo pasireiškia pilietiškumas mokinių kasdienybėje?	Užduoda orientacinius klausimus apie pilietiškumą, lyderystę, pateikia aktualius pavyzdžius	Geba susieti sąvokas su realybe, išsako nuomonę	Žodinė refleksija
Dainos teksto kūrimas (Lietuvių k.)	Kuria tekstą apie lyderystę / pilietiškumą: posmus ir priedainį	Konsultuoja dėl turinio, stilstikos, taisyklingumo, padeda ieškoti įkvėpimo	Tekstas aiškiai perteikia temą, yra sklandus ir paveikus	Vertinamas turinys, raiška, kalbos tikslumas
Muzikinės idėjos pasirinkimas (Muzika)	Klausosi stilių, parenka tinkamiausią pagal emociją	Pateikia AI kurtų pavyzdžių, paaiškina muzikinius principus	Geba argumentuoti stilistinį pasirinkimą	Diskusija, stiliaus motyvacija
Dainos generavimas su AI (Informatika)	Naudodami „Suno AI“ suveda tekstą, pasirenka stilių, generuoja dainą	Paaiškina naudojimosi įrankiu principus, padeda įgyvendinti kūrybinį sumanymą	Daina atitinka temą, stilių, yra techniškai sukurta	Sugeneruotas failas, kūrybinio sprendimo kokybė
Pristatymas ir refleksija	Pristato savo dainą, paaiškina idėją, stilių, išmokimus	Moderuoja refleksiją, skatina bendrą aptarimą	Aiškus pristatymas, gebėjimas įvardyti kūrybinius sprendimus	Savęs ir draugų įsivertinimas

*Pamokų uždaviniai gali būti įgyvendinami vienos ar kelių pamokų metu, priklausomai nuo mokinių poreikių, mokytojo sprendimų bei turimų laiko ir ugdymo(si) aplinkos išteklių.

LIETUVIŲ KALBA

Tikslas - išmokyti kūrybiškai, įtaigiai ir lietuviškai perteikti pilietiškumo bei lyderystės temas.

Teminiai žodžiai: bendrystė, atsakomybė, balsas, veiksmas, laisvė, mokiniai, bendruomenė, vertybės, pokytis, įkvėpimas.

Užduotis: Kurti posmą ir priedainį, naudoti bent 3–4 teminius žodžius, tekstas turi būti aiškus, turėti žinutę, pabrėžti aktyvų veikimą, pilietišką požiūrį.

Struktūra:

✓
Posmas – problemos iškėlimas
(pvz., abejingumas, tylėjimas).

✓
Priedainis – kvietimas veikti, įkvėpimas.

Pavyzdys:

Posmas:

Gatvės tylos skamba kaip priekaištas,
Kiekvienas žingsnis – atsakomybės lašas.
Kas jei ne mes išdrįsime kalbėt?
Už tai, kas svarbu, – laikas stot ir veikt.

Priedainis:

Tu – balsas, kuris keičia dieną,
Tu – ranka, kuri pakelia šalį.
Kartu mes galim daugiau –
Tik ženklą žingsnį ir kalbėk garsiau.

MUZIKA

Tikslas - pritaikyti šiuolaikinius muzikos stilius perteikiant socialinę žinutę.

Stiliai:

✓
Pop – tinkamas aiškiai
žinutei ir masinei auditorijai.

✓
Rap / Hip-hop – puikus formatas socialiniam
tekstui, ritiniam pasakojimui.

✓
Indie / Acoustic – intymus, jausmingas,
tinkamas apie vidinius virsmus.

Pavyzdiniai įrankiai ir dainos:

Suno AI Music platforma
(klausyti pavyzdžių):
<https://suno.com/>

YouTube pavyzdys

AI pop song: <https://www.youtube.com/watch?v=XUs6CznN8pw>

AI rap track: <https://www.youtube.com/watch?v=T1DBDROsFyU>

Užduotis:

Mokiniai turi:

✓
Pasirinkti stilių.

✓
Pagrįsti, kodėl jis tinkamas.

✓
Nurodyti, kokių garsų / efektų tikisi.

INFORMATIKA

Tikslas - išmokti kūrybiškai ir sąmoningai naudotis AI įrankiais.

Suno AI Music (reikalinga nemokama paskyra).

Veiklos:

1.

Įvesti tekstą (posmai + priedainis)

2.

Pasirinkti stilių

3.

Sugeneruoti ir paklaudyti

4.

Koreguoti pagal poreikį

Techniniai patarimai:

Rekomenduojama naudoti ne daugiau 30–50 žodžių.

Tekstą skaidyti dalimis (verse/chorus).

Prieš generuojant patikrinti, ar parinktas teisingas stilius.

PAMOKOS TEMA

Senovės lyderiai: didvyriai, tironai ar atsakingi piliečiai?

Mokymosi uždaviniai:

1.

Susipažinti su žymiais senovės lyderiais

(pvz., Perikliu, Aleksandru Makedoniečiu, Cezariu).

2.

Analizuoti jų lyderystės bruožus ir sprendimus istoriniame kontekste.

3.

Diskutuoti apie moralinius lyderystės aspektus ir priimtus sprendimus.

4.

Lyginti senovės ir šiuolaikinių lyderių savybes bei įtaką visuomenei.

Ugdomos kompetencijos:

1.

Pilietinė kompetencija

2.

Istorinė ir kultūrinė kompetencija

3.

Kritinis mąstymas

4.

Etinė refleksija

5.

Komunikavimo ir argumentavimo gebėjimai

Pamokos uždavinių įgyvendinimas

Pamokos eiga	Mokymo(si) metodai arba formos		Užduočių atlikimo įvertinimo kriterijai	Mokymosi pasiekimų įvertinimo būdai
	Mokinių veikla	Mokytojo veikla		
Įžanga (5 min.)	Aptaria, kas jiems yra įkvepiantis lyderis.	Moderuoja diskusiją, užrašo bruožus.	Refleksija, diskusija	Įsitraukimas, nuomonės pagrindimas.
Istoriniai lyderiai (15 min.)	Skaito iš mokytojos pateiktų skaidrių apie 2–3 lyderius (pvz. Periklis, Cezaris, Makedonietis).	Pateikia tekstus ar santraukas su klausimais.	Mini paskaita, klausymas	Medžiagos supratimas, aktyvumas
Grupinė analizė (20 min.)	Grupėse analizuoja vieno lyderio sprendimus, elgesį, vertybes, poveikį.	Pateikia užduotį, padeda struktūruoti diskusiją.	Darbas grupėse, vertybinė analizė	Gebėjimas įžvelgti istorinius ir etinius aspektus
Refleksija (5 min.)	Užrašo atsakymą: Kokios lyderystės savybės man svarbiausios šiandien?	Skatina savirefleksiją, skatina pasidalinti mintimis su klasės draugais.	Rašytinė refleksija	Savęs pažinimas ir vertinimas

*Pamokų uždaviniai gali būti įgyvendinami vienos ar kelių pamokų metu, priklausomai nuo mokinių poreikių, mokytojo sprendimų bei turimų laiko ir ugdymo(si) aplinkos išteklių

PRISTATYMI SIŪLOMI SENOVĖS LYDERIAI:

1. Periklis

(Atėnai, V a. pr. Kr.)

- Žinomas kaip demokratijos gynėjas.
- Inicijavo piliečių dalyvavimą valdyme.
- Garsi laidotuvių kalba – iškelia laisvės, bendruomenės vertybes.
- Klausimas: Ar Periklis kalbėjo kaip pilietiškas lyderis ar kaip propagandistas?

2. Julijus Cezaris

(Atėnai, V a. pr. Kr.)

- Karo vadas ir politikas, pakeitęs Respublikos sistemą.
- Tapo diktatoriumi, bet įgyvendino daug socialinių reformų.
- Nužudytas dėl baimės, kad taps monarchu.
- Klausimas: Ar galima pateisinti autoritetą, jei jis atneša tvarką ir naudą?

3. Periklis

(Atėnai, V a. pr. Kr.)

- Sukūrė vieną didžiausių imperijų pasaulyje iki tol.
- Skleidė helenistinę kultūrą, jungė Rytų ir Vakarų pasaulius.
- Labai jaunas lyderis – pradėjo valdyti vos 20-ies.
- Klausimas: Ar tai buvo vienytojas ar užkariautojas?

GRUPINĖ UŽDUOTIS: LYDERIO PROFILIS – VEIKSMŲ IR VERTYBIŲ ANALIZĖ

Užduotis:

Grupėje pasirinkite vieną iš pateiktų senovės lyderių (arba paskirstyti juos grupėms) ir atsakykite į toliau pateiktus klausimus. Jūsų tikslas – išanalizuoti, ar šis asmuo buvo atsakingas lyderis ir kaip jo sprendimai paveikė to meto visuomenę.

Analizės struktūra (užduoties lapas):

Grupės nariai:

Analizuojamas lyderis:

1. Trumpai apibūdinkite šį lyderį.

- Kas jis buvo? Kada ir kur gyveno?
- Kuo jis garsus?

2. Kokius sprendimus jis priėmė kaip lyderis?

- Paminėkite 2–3 konkrečius sprendimus.

3. Kaip jo sprendimai paveikė žmones arba valstybę?

- Paminėkite 2–3 konkrečius sprendimus.

5. Kokios lyderio savybės matomos šiame pavyzdyje?

- Pavyzdžiui: drąsa, atsakomybė, valdžios troškimas, įžvalgumas, empatija, žiaurumas...

6. Jūsų nuomonė:

- Ar šis asmuo yra pavyzdys pilietiškam, atsakingam lyderiui šiandien? Kodėl taip arba ne?

4. Kokios vertybės atsispindi jo veikloje?

- Pagarba žmogui
- Tiesa
- Teisingumas
- Galia / Kontrolė
- Laisvė
- Bendruomenė
- Kitos: _____

Pažymėkite 2–3 vertybes, kurios labiausiai atspindi lyderio veiklą. Pagrįskite savo pasirinkimą.

Papildomos instrukcijos mokytojui:

Kiekvienai grupei galima duoti kitą lyderį (Periklis, Cezaris, Aleksandras, Hammurabis).

Po analizės grupės **pristato lyderį** likusiai klasei (trumpai – 2–3 minutės).

Mokytojas gali **užduoti papildomus klausimus**:
„O kaip tokį sprendimą vertintume šiandien?“
„Ar mūsų laikais tokia vertybė vis dar svarbi?“

Papildomos video nuorodos:

Julijus Cezaris:

<https://www.youtube.com/watch?v=Z1NimVSJ8XI>

Aleksandras Makedonietis:

<https://www.youtube.com/watch?v=kSf-BeZacFw&t=116s>

Periklis:

<https://www.youtube.com/watch?v=PoZfCO42nhA>

PAMOKOS TEMA

Lyderystė sporte: kas buria komandą?

Mokymosi uždaviniai:

1.

Suprasti lyderystės sąvoką ir jos tipus.

2.

Atpažinti lyderiui būdingas savybes.

3.

Įsivertinti savo stiprybes ir augimo galimybes lyderystės srityje.

4.

Ugdyti viešo kalbėjimo, argumentavimo ir klausymo gebėjimus.

Ugdomos kompetencijos:

1.

Asmeninė, socialinė ir pilietinė kompetencija

2.

Komunikavimo kompetencija

3.

Fizinis aktyvumas ir bendradarbiavimas

4.

Refleksija apie savo vaidmenį komandoje

Pamokos uždavinių įgyvendinimas

Pamokos eiga	Mokymo(si) metodai arba formos		Užduočių atlikimo įvertinimo kriterijai	Mokymosi pasiekimų įvertinimo būdai
	Mokinių veikla	Mokytojo veikla		
Įžanga (5 min.) Trumpas pokalbis: kas yra sporto komandos lyderis?	Mokiniai diskutuoja porose: kas yra geras komandos kapitonas? Kokias savybes jis turi?	Moderuoja pokalbį, pasako pagrindinius lyderio bruožus.	Aktyvus dalyvavimas, gebėjimas įvardyti savybes	Stebėjimas, žodinis įsitraukimo vertinimas
Pagrindinė veikla (35 min.) Komandiniai iššūkiai su rotuojančiu lyderiu. Žaidimas „Puodelių bokštas“ (dar vadinamas „Voratinklis“)	Kiekviena komanda gauna virvelių su gumelėmis rinkinį ir turi, be rankų, koordinuoti judesius, pastatyti bokštą iš popierinių puodelių. Kas 2 minutes keičiamas komandos lyderis – jis vadovauja veiksmams, nurodo strategiją. Po veiklos reflektuoja, kas sekėsi ir kodėl.	Paaiškina žaidimo taisykles, demonstruoja, kaip naudoti virveles. Stebi komandų bendradarbiavimą, rotuoja lyderius, fiksuoja sėkmes ir sunkumus. Skatina reflektuoti, koks lyderystės stilius buvo efektyviausias.	Komandinio darbo kokybė, gebėjimas klausytis lyderio, aiškūs nurodymai, lyderio įsitraukimas	Stebėjimas, žodinė refleksija, komandų pasidalijimas apie patirtį ir pastebėjimus
Refleksija (5 min.) „Kada jaučiausi lyderiu / kas mane įkvėpė komandoje?“	Mokiniai dalijasi patirtimi.	Skatina savistabą, užduoda gilesnius klausimus: „Kas padėjo tau vadovauti?“ „Kaip reagavai į stresą?“	Nuoširdumas, gebėjimas įvardinti konkrečias situacijas	Žodinis grįžtamasis ryšys

*Pamokų uždaviniai gali būti įgyvendinami vienos ar kelių pamokų metu, priklausomai nuo mokinių poreikių, mokytojo sprendimų bei turimų laiko ir ugdymo(si) aplinkos išteklių

Pagrindinė veikla: Žaidimas „Puodelių bokštas“ (dar vadinamas „Voratinklis“)

Tikslas:

Komandos nariai, naudodami tik virveles ir gumelę, turi pastatyti puodelių piramidę, nesiliesdami prie puodelių rankomis. Šis iššūkis skatina bendradarbiavimą, lyderystę, komunikaciją ir strateginį mąstymą.

Reikalingos priemonės (kiekvienai komandai):

✓ 6 popieriniai puodeliai	✓ 1 guminė juostelė	✓ 4–6 vienodo ilgio virvelės (pririštos prie gumelės, kad sudarytų „voratinklio“ įrankį)
✓ Veiklos laikas: apie 25–30 minučių	✓ Trukmė: Refleksija: apie 10 minučių	✓ Dalyvių skaičius: Komandos po 4–6 mokinius

Žaidimo eiga:

- 1.** Komandų sudarymas: Padalinkite klasę į komandas po 4–6 narius.
- 2.** Įrankio paruošimas: Kiekvienas komandos narys laiko vieną virvelės galą, kuris yra pririštas prie bendros gumelės. Taip sudaromas įrankis, leidžiantis valdyti gumelės atsідarymą ir užsidarymą.
- 3.** Užduotis: Naudodami tik šį įrankį, komandos turi pastatyti puodelių piramidę (3 puodeliai apačioje, 2 viduryje, 1 viršuje), nesiliesdami prie puodelių rankomis.
- 4.** Taisyklės:
 - Negalima liesti puodelių rankomis.
 - Bendraujama tik žodžiu; fizinis kontaktas su puodeliais draudžiamas.
 - Jei puodelis nukrenta, komanda turi jį pakelti naudodama tik įrankį.
- 5.** Lyderio rotacija: Kas 2–3 minutes keičiasi komandos lyderis, kuris vadovauja veiksmams ir strategijai.

Refleksijos klausimai:

Po veiklos aptarkite su mokiniais:

- ✓ Kaip jautėtės atlikdami užduotį?
- ✓ Kokios strategijos buvo veiksmingiausios?
- ✓ Kokie iššūkiai kilo ir kaip juos įveikėte?
- ✓ Kaip pasiskirstė vaidmenys komandoje?
- ✓ Ką sužinojote apie save ir savo komandos narius?

Vaizdinė medžiaga.

Nuoroda į žaidimą: <https://www.youtube.com/watch?v=teJbh-dxHTQ>

Pagrindiniai lyderio bruožai

- 1. Atsakomybė**
 - Prisiima atsakomybę už komandos sprendimus ir rezultatus.
 - Neieško kaltų, o ieško sprendimų.
- 2. Gebėjimas bendrauti**
 - Aiškiai išsako mintis, moka klausytis kitų.
 - Kuria pasitikėjimu grįstą atmosferą.
- 3. Inicijyvumas**
 - Siūlo idėjas, pradeda veiksmą, skatina kitus veikti.
 - Veikia net kai nėra aiškių nurodymų.
- 4. Empatija**
 - Supranta kitų emocijas, pastebi, kai komandos nariams sunku.
- 5. Gebėjimas motyvuoti**
 - Įkvepia kitus, net kai sunku.
 - Pastebi stipriąsias kiekvieno komandos nario puses.
- 6. Sprendimų priėmimas**
 - Nebijo priimti sprendimų, ypač sudėtingose situacijose.
 - Atsižvelgia į grupės poreikius, bet geba nuspręsti.
- 7. Sąžiningumas ir pavyzdys**
 - Elgiasi taip, kaip tikisi iš kitų.
 - Kuria pasitikėjimą savo elgesiu.
- 8. Lankstumas**
 - Geba prisitaikyti prie situacijų, keisti strategiją.
 - Atsako į iššūkius kūrybiškai.
- 9. Pasitikėjimas savimi**
 - Tiki tuo, ką daro, ir rodo drąsą veikti.
 - Nebijo suklysti ir mokosi iš klaidų.
- 9. Gebėjimas bendradarbiauti**
 - Skatina komandą veikti kaip vieną visumą.

PAMOKOS TEMA

Pilietiškumas šiandien: veikti ar likti nuošaly?**Mokymosi uždaviniai:****1.**

Apibrėžti, ką reiškia pilietiškumas XXI a. kontekste.

2.

Atpažinti pilietiško elgesio pavyzdžius (kasdieniame, bendruomeniniame ar globaliame lygmenyje).

3.

Reflektuoti apie asmeninę atsakomybę bendruomenei ir valstybei.

4.

Ugdyti kritinį mąstymą, argumentavimo ir diskusijos įgūdžius.

Ugdomos kompetencijos:**1.**

Pilietinė kompetencija

2.

Asmeninė ir socialinė kompetencija

3.

Komunikavimo kompetencija

4.

Pažinimo kompetencija

Pamokos uždavinių įgyvendinimas

Pamokos eiga	Mokymo(si) metodai arba formos		Užduočių atlikimo įvertinimo kriterijai	Mokymosi pasiekimų įvertinimo būdai
	Mokinių veikla	Mokytojo veikla		
Įžanga (5 min.) Klausimas: Ką tau reiškia būti pilietišku? Kas yra pilietiškumas?	Atsako individualiai, užrašo ant lapelių arba į „Mentimeter“ (skaitmeninis įrankis).	Skatina įvairias nuomones, apibendrina pagrindinius atsakymus. Apibendrinant, galima parodyti trumpą video – “Kas yra pilietiškumas?” ir kiekvienas įsivertina savo ir kitų mokinių mintis apie pilietiškumą.	Įsitraukimas, iniciatyvumas	Stebėjimas, vertinimas
Informacijos pateikimas (10 min.) Pavyzdžiai iš gyvenimo: kas yra pilietiškas elgesys?	Klausosi, užrašo, pateikia savo pavyzdžių.	Pateikia 2–3 realius atvejus (pvz., bendruomenės iniciatyva, ekologinis judėjimas, jaunimo protestai), paaiškina pilietiško požiūrio.	Informacijos įsisavinimas	Klausimų-atsakymų seka
Teminė diskusija (15 min.) Klausimas: Ar pakanka būti „geru“ žmogumi, kad būtum pilietiškas?	Dirba grupėse: pasiskirsto vaidmenimis (moderatorius, kalbėtojas, rašytojas), diskutuoja ir suformuluoja savo poziciją.	Paaiškina diskusijos struktūrą, stebi, padeda formuluoti mintis, išklauso pristatymus.	Gebėjimas išsakyti poziciją, argumentuoti, išklausti kitų nuomonę	Stebėjimas, diskusijos lapas, trumpas žodinis grįžtamasis ryšys
Kūrybinė/ praktinė veikla (14 min.) Mini projektas: „Mažasis pokytis“	Grupėse sukuria trumpą idėją, kaip galėtų prisidėti prie pilietiško savo aplinkoje (pvz., skelbimų stendo sutvarkymas, atvirų durų diena seneliams, sveikatingumo rytas mokykloje).	Padeda orientuoti idėjas, skatina konkretumą, pateikia pagrindines veiklos sritis (pvz., problema – idėja – kam skirta – ką reikės) ką reikės įgyvendinti.	Aktualumas, konkretumas, veiklos planavimas	Grupės pristatymas, trumpas planas, žodinis aptarimas
Refleksija (3 min.) Klausimas: Ką gali padaryti aš – nuo šiandien?	Užrašo vieną asmeninį veiksmažodį ant kortelės arba „lipduko“ lapelio (kuris kabinamas ant durų/lentos),	Skaito kelias korteles, padėkoja už įsitraukimą, pasiūlo išsaugoti idėjas veiklai.	Aiškiai išsakyta mintis ir supratimas, ką gali padaryti	Refleksijos kortelės / mini interviu savanoriams

*Pamokų uždaviniai gali būti įgyvendinami vienos ar kelių pamokų metu, priklausomai nuo mokinių poreikių, mokytojo sprendimų bei turimų laiko ir ugdymo(si) aplinkos išteklių

Teminės diskusijos vedimo gairės:

Naudokite „pozicijų kampus“: mokiniai pasirenka savo poziciją (sutinku / abejoju / nesutinku), susiburia į grupes ir pateikia argumentus.

Kiekvienai grupei užduokite klausimais: Kas būtų, jei niekas nedalyvautų rinkimuose? Ar vien geri norai yra pakankami? Kas yra aktyvus, bet ne viešas pilietis?

Metodų taikymo gairės:

Mentimeter (www.mentimeter.com) tinka surinkti greitus atsakymus skaitmeniniu būdu.

Kiekvienai grupei užduokite klausimus: Kas būtų, jei niekas nedalyvautų rinkimuose? Ar vien geri norai yra pakankami? Kas yra aktyvus, bet ne viešas pilietis?

Video - „Kas yra pilietiškumas?“- <https://www.youtube.com/watch?v=2AdXqgDN05E>

Pilietiškumo ugdymo programa „Aš irgi sprendžiu!“

Aprašymas: Programa „Aš irgi sprendžiu!“ siekia skatinti jaunimo įsitraukimą į sprendimų priėmimo procesus, ugdant jų pilietines kompetencijas ir atsakomybę už bendruomenės gerovę.

Pilietiškumo požymiai: Aktyvus dalyvavimas bendruomenės sprendimų priėmimo/Atsakomybės už bendruomenės gerovę ugdymas/Pilietinių kompetencijų stiprinimas.

Šaltinis: <https://olf.lt/jaunimo-pilietiskumo-ugdymo-programa-irgi-sprendziu/>

Pilietinė iniciatyva „Atmintis gyva, nes liudija“

Aprašymas: Ši iniciatyva skirta prisiminti Sausio 13-osios įvykius, skatinant visuomenės istorinę atmintį ir pilietinę sąmonę.

Pilietiškumo požymiai: Istorinės atminties puoselėjimas/Pilietinės sąmonės ugdymas/Solidarumo su tautos istorija išreiškimas.

Šaltinis: <https://www.lituanistika.emokykla.lt/naujienos/kviciame-sausio-13-aja-laisves-gyneju-diena-pamineti-visuotine-pilietine-iniciatyva-atmintis-gyva-nes-liudija-2/>

Aprašymas: Lietuvoje vis dažniau organizuojami renginiai, skirti atkreipti dėmesį į aplinkosaugos problemas ir skatinti visuomenės sąmoningumą. Vienas iš tokių renginių – „Darom prie jūros“, kuriame dalyvauja įvairaus amžiaus žmonės, įskaitant jaunimą.

Pilietiškumo požymiai: Aktyvus dalyvavimas visuomeninėse iniciatyvose/Aplinkosaugos sąmoningumo skatinimas/
Bendruomeninis įsitraukimas į tvarumo iniciatyvas.

Šaltinis: <https://www.solidarumokorpusas.lt/jaunimo-isitraukimo-i-projektus-ir-pilietinio-dalyvavimo-abc/>

PAMOKOS TEMA

Pilietiškumas klimato kaitos akivaizdoje: ar galiu būti pokyčių lyderis?

Mokymosi uždaviniai:

1.

Suprasti, kaip klimato kaita daro įtaką vietinei ir pasaulinei aplinkai.

2.

Išsiaiškinti, kokį vaidmenį gali atlikti pilietis ir bendruomenės lyderis siekiant pokyčių.

3.

Praktiškai pritaikyti sprendimų priėmimo, viešo kalbėjimo, bendradarbiavimo įgūdžius.

Ugdomos kompetencijos:

1.

Pilietinė
(aktyvus pilietis, atsakomybė už aplinką)

2.

Socialinė ir emocinė
(bendradarbiavimas, empatija)

3.

Asmeninė
(kritinis mąstymas, refleksija)

4.

Komunikavimo
(viešas kalbėjimas, diskusijos)

Pamokos uždavinių įgyvendinimas

Pamokos eiga	Mokymo(si) metodai arba formos		Užduočių atlikimo įvertinimo kriterijai	Mokymosi pasiekimų įvertinimo būdai
	Mokinių veikla	Mokytojo veikla		
Įžanga (5 min.)	Atsako į klausimą: „Kokia klimato kaitos problema labiausiai rūpi tau asmeniškai?“	Uždaro klausimą, moderuoja refleksiją, apibendrina atsakymus ant lentos	Individuali refleksija, „minčių debesys“	Saviraiškos drąsa, aktualumo supratimas
Informacijos pateikimas (20 min.)	Klausosi trumpo pristatymo apie klimato kaitos pasekmes ir pilietinio aktyvumo formas	Paruošia PowerPoint pristatymą apie klimato kaitą. Užduoda mokiniams klausimus: „Ką čia pastebėjote?“, „Kodėl tai svarbu mūsų bendruomenei?“, pabrėžia ryšį su pilietiškumu	Vizualus pristatymas, klausimai-atsakymai	Supratimo gylis, aktyvumas
Praktinė užduotis (10 min.)	Kuria mini kampaniją (plakatas, šūkis, iniciatyva), skatinančią bendruomenę imtis veiksmų	Padedą formuluoti žinutę, paskatina kūrybiškumą	Kūrybinė dirbtuvė, mini projektas	Kūrybiškumas, problemos supratimas, aktualumas
Refleksija (5 min.)	Atsako į klausimą: „Ar aš galiu būti pokyčių lyderis?“ – parašo sakinį ant lapelio	Skaito kelis atsakymus garsiai, padeda įžvelgti lyderystės formas	Asmeninė refleksija, klasės pasidalinimas	Savirefleksija, nuoširdumas

*Pamokų uždaviniai gali būti įgyvendinami vienos ar kelių pamokų metu, priklausomai nuo mokinių poreikių, mokytojo sprendimų bei turimų laiko ir ugdymo(si) aplinkos išteklių

Diskusijos vedimas: naudokite **pozicinį diskusijos metodą** – mokiniai pasirenka poziciją (pvz., „vienas žmogus gali pakeisti pasaulį“ vs. „reikia sisteminių pokyčių“) ir ją argumentuoja.

Mini kampanijos kūrimas: skatinkite mokinius susitelkti į realią savo mokyklos ar miesto problemą – pvz., „vandens taupymas“, „šiukšlių rūšiavimas“, „daugkartinio naudojimo indai valgykloje“.

Refleksijos skatinimas: naudokite „vieno sakinio metodą“ arba „laišką sau į ateitį“ – ką dabar norėčiau daryti kitaip.

PowerPoint Pristatymas: „Klimato kaita ir jos poveikis Lietuvai“

1. Įžanga: Kas yra klimato kaita?

- **Apibrėžimas:** Klimato kaita – tai ilgalaikiai vidutinės temperatūros, kritulių ir kitų klimato rodiklių pokyčiai.
- **Diskusijos klausimas:** „Ką žinote apie klimato kaitą? Ar pastebėjote jos požymių savo aplinkoje?“

2. Klimato kaitos priežastys

- **Pagrindinės priežastys:**
 - Šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos (CO₂, CH₄, N₂O).
 - Miškų kirtimas.
 - Pramonės ir transporto tarša.
- **Vaizdo įrašas:** „Mokslo sriuba: apie klimato kaitą“ [YouTube](#)
- **Diskusijos klausimas:** „Kaip mūsų kasdieniai veiksmai prisideda prie klimato kaitos?“

3. Klimato kaitos poveikis pasauliui

- **Pasekmės:**
 - Ledynų tirpimas.
 - Jūros lygio kilimas.
 - Ekstremalūs orai (karščio bangos, potvyniai).
- **Nuotraukos:** Pasaulio regionų, paveiktų klimato kaitos, vaizdai.
- **Šaltinis:** <https://www.savaite.lt/namieirsode/idejos/14126-klimato-kaita-sedime-ant-sakos-kuria-patys-kertame.html>
- **Diskusijos klausimas:** „Kaip šie pokyčiai gali paveikti žmonių gyvenimą?“

4. Klimato kaitos poveikis Lietuvai

- **Poveikiai:**
 - Vidutinės oro temperatūros kilimas.
 - Dažnesnės sausros ir liūtytės.
 - Pakrančių erozija.
- **Nuoroda:** „Klimato kaitos poveikis Lietuvai“ [ArcGIS StoryMaps](#)
- **Diskusijos klausimas:** „Ar pastebėjote klimato kaitos požymių savo mieste ar kaime?“ [ArcGIS StoryMaps+1www.slideshare.net+1](#)

5. Klimato kaitos poveikis Lietuvos ekosistemoms

- **Pavyzdys:** Kuršių marių žuvų populiacijos pokyčiai dėl temperatūros kilimo.
- **Nuoroda:** „Klimato kaitos poveikis Lietuvos žuvims“ [Vakarų ekspresas](#)
- **Diskusijos klausimas:** „Kodėl svarbu saugoti mūsų ekosistemas?“ [Klimato kaitos akivaizdoje reikia saugoti natūralias ekosistemas - Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija](#)
- **Bendra informacija apie ekosistemines paslaugas - Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija**

6. Pilietiškumas ir klimato kaita

- **Pilietiškumo svarba:**
 - Atsakingas vartojimas.
 - Atliekų rūšiavimas.
 - Dalyvavimas aplinkosaugos iniciatyvose.
- **Diskusijos klausimas:** „Kaip kiekvienas iš mūsų gali prisidėti prie klimato kaitos mažinimo?“ [Technologijos+4www.slideshare.net+4Vakarų eksp](https://www.technologijos+4www.slideshare.net+4Vakarų eksp)
https://klimatokaita.lt/visuomenei/prezentacijos/?utm_source=chatgpt.com ; https://zum.lrv.lt/uploads/zum/documents/files/_%20Stak%C4%97nien%C4%97s%20pristatymas.pdf?utm_source=chatgpt.com

7. Veiksmų planas: Ką galime padaryti?

- **Asmeniniai veiksmai:**
 - Naudoti viešąjį transportą ar dviračius.
 - Mažinti energijos vartojimą.
 - Sodinti medžius
- **Diskusijos klausimas:** „Kokius veiksmus galite pradėti jau šiandien?“

8. Apibendrinimas ir kvietimas veikti

- **Santrauka:** Klimato kaita yra globali problema, tačiau kiekvienas gali prisidėti prie jos sprendimo.
- **Kvietimas:** „Tapkime pokyčių dalimi – pradėkime nuo savęs!“

Papildomi šaltiniai:

- Prezentacijos apie klimato kaitą: [Klimato kaita](#)
- Klimato kaitos poveikis Lietuvos žuvims: [Vakarų ekspresas](#)

PAMOKOS TEMA

Skaičiai, kurie keičia pasaulį: kaip lyderiai priima sprendimus remdamiesi duomenimis

Mokymosi uždaviniai:

1.

Skaityti ir interpretuoti statistinius duomenis (lenteles, diagramas, grafikus).

2.

Apskaičiuoti procentinius pokyčius, vidurkius, proporcijas.

3.

Vertinti, kaip duomenys padeda pagrįsti sprendimus viešojoje politikoje ar bendruomenės veikloje.

4.

Suprasti, kaip atsakingas lyderis naudoja matematiką siekdamas pozityvaus pokyčio.

Ugdomos kompetencijos:

1.

Pilietinė kompetencija

2.

Kritinis mąstymas

3.

Matematinė kompetencija

4.

Duomenų interpretavimo įgūdžiai

5.

Komunikavimo gebėjimai

Pamokos uždavinių įgyvendinimas

Pamokos eiga	Mokymo(si) metodai arba formos		Užduočių atlikimo įvertinimo kriterijai	Mokymosi pasiekimų įvertinimo būdai
	Mokinių veikla	Mokytojo veikla		
Įžanga (5 min.)	Diskutuoja: Ką darytum, jei būtum mokyklos seniūnas ir norėtum spręsti patyčių problemą? Kokių duomenų reikėtų?	Pateikia teminį klausimą, sujungia lyderystės ir duomenų svarbą.	Motyvuojanti diskusija	Supratimas apie taikomąją matematiką
Duomenų analizė (15 min.)	Gavę statistiką (pvz., patyčių lygis per 5 metus, triukšmo lygis pertraukų metu, aktyvių mokinių skaičius), apskaičiuoja pokyčius, vidurkius, parengia grafiką.	Pateikia lentelę ar grafiką (tikrus arba sugalvotus duomenis), padeda interpretuoti.	Skaičiavimai, duomenų vizualizavimas	Tikslūs skaičiavimai, logiškas pateikimas
Interpretacija (10 min.)	Grupėse atsako: Ką rodo duomenys? Kokia tendencija? Ar reikalingas pokytis?	Skatina diskusiją, pateikia vertinimo klausimus.	Argumentuotas paaiškinimas	Gebėjimas daryti išvadas iš skaičių
Mini sprendimų planas (10 min.)	Grupės kuria: Jei būtume seniūnai, ką siūlytume? Kaip duomenys padėtų įtikinti mokyklos bendruomenę?	Padeda struktūruoti planą: problema – duomenys – siūlymas – laukiami rezultatai.	Matematikos taikymas realiame gyvenime	Sprendimo logika, duomenų taikymas
Refleksija (5 min.)	Užbaigia sakinį: Šiandien supratau, kad matematika gali padėti...	Skatina apmąstyti ne tik žinias, bet ir atsakomybę.	Rašytinė arba žodinė refleksija	Mąstymo sąmoningumas

*Pamokų uždaviniai gali būti įgyvendinami vienos ar kelių pamokų metu, priklausomai nuo mokinių poreikių, mokytojo sprendimų bei turimų laiko ir ugdymo(si) aplinkos išteklių

1 dalis. Užduotis:

Duomenų lentelė

Pateiktoje lentelėje matyti užfiksuotų patyčių atvejų skaičius mokykloje per 2019–2024 metus.

Metai	Užfiksuotų patyčių atvejų skaičius
2019	52
2020	49
2021	44
2022	38
2023	33
2024	28

1.

Apskaičiuokite procentinį patyčių atvejų pokytį kiekvienais metais (palyginti su praėjusiais metais).

2.

Apskaičiuokite visų metų patyčių atvejų vidurkį.

3.

Nubraižykite stulpelinį grafiką, vaizduojantį patyčių atvejų skaičių pagal metus.

4.

Atsakykite į klausimus:
a) Ar patyčių skaičius mažėjo tolygiai?
b) Kuriais metais sumažėjimas buvo didžiausias?
c) Ką šie skaičiai gali reikšti mokyklos bendruomenei?

2 dalis. Pilietinis sprendimas

Dirbdami poromis ar grupėje, įsivaizduokite, kad esate klasės seniūnai. Parenkite trumpą pasiūlymą, kaip sumažinti patyčių skaičių mokykloje.

- Kokia problema matoma iš duomenų?
- Kokį sprendimą siūlote?
- Kaip duomenys padėtų įtikinti bendruomenę?
- Ko tikėtės pasiekti?

3 dalis. Refleksija

- Užbaikite sakinį:
„Šiandien supratau, kad matematika gali padėti...“

PAMOKOS TEMA

Civic Engagement and Leadership: Can I Be the Change?

Mokymosi uždaviniai:

1.

Suprasti pagrindines sąvokas: **civic engagement, leadership, social responsibility.**

2.

Praplėsti žodyną pilietiškumo ir lyderystės tematika.

3.

Lavinti kalbėjimo, klausymo ir diskusijos įgūdžius anglų kalba.

4.

Reflektuoti apie asmenines lyderystės galimybes.

Ugdomos kompetencijos:

1.

Komunikavimo užsienio kalba kompetencija

2.

Pilietinė kompetencija

3.

Asmeninė ir socialinė kompetencija

4.

Kritinis mąstymas

Pamokos uždavinių įgyvendinimas

Pamokos eiga	Mokymo(si) metodai arba formos		Užduočių atlikimo įvertinimo kriterijai	Mokymosi pasiekimų įvertinimo būdai
	Mokinių veikla	Mokytojo veikla		
Įžanga (5 min.)	Atsako į klausimą: "What is a civic-minded person? Can anyone be a leader?" Porose arba po vieną žodžiu klasei.	Pateikia teminį klausimą, fiksuoja atsakymus ant lentos, suformuoja temą.	Mąstymo skatinimas, diskusija	Įsitraukimas, kalbinis aktyvumas
Žodyno plėtra (10 min.)	Atlieka „Match the word with the definition“ užduotį (pvz., leader, activism, responsibility, initiative). Tada kuria sakinius su šiais žodžiais.	Atsako į klausimą žodžiu: "What is a civic-minded person? Can anyone be a leader?" porose arba po vieną.	Darbas porose	Tikslus vartojimas, supratimas
Vaizdo įrašas ir diskusija (15 min.)	Žiūri trumpą video (pvz., apie paauglį, kuris inicijavo pokytį bendruomenėje), atsako į klausimus: What was the issue? What did the person do? Was it effective?	Įjungia video, pateikia klausimus, padeda analizuoti.	Klausymas su užduotimi, diskusija	Supratimas, idėjų perteikimas
Diskusija (10 min.)	Diskutuoja grupėmis: "If you could change something in your school or community, what would it be? How would you lead that change?"	Skatina diskusiją, užduoda papildomus klausimus.	Grupinė diskusija	Gebėjimas išreikšti idėją, argumentavimas
Refleksija (5 min.)	Užpildo sakinių pabaigas: "Today I learned...", "I think I could be a leader if...", "One civic issue I care about is..."	Skatina refleksiją, kviečia kelis mokinius pasidalinti.	Rašytinė refleksija	Kalbos raiška, teisingas sakinių dėstymas

*Pamokų uždaviniai gali būti įgyvendinami vienos ar kelių pamokų metu, priklausomai nuo mokinių poreikių, mokytojo sprendimų bei turimų laiko ir ugdymo(si) aplinkos išteklių

Kortelės (Word – Definition Matching Task)

Žodžiai:

1.

Leader

2.

Civic engagement

3.

Responsibility

4.

Initiative

5.

Activism

6.

Community

7.

Empowerment

8.

Volunteer

Apibrėžimai:

A.

The act of taking part in activities that help your community or society.

B.

A person who motivates and guides others toward a common goal.

C.

The ability or action to begin something new without being told.

D.

Efforts to promote, block, or direct social, political, or environmental change.

E.

A sense of duty to do what is right or expected.

F.

A group of people living in the same place or having a shared interest.

G.

Helping others without expecting payment.

H.

The process of gaining confidence, power, or control over one's life.

Teisingi atsakymai:

1 – B; 2 – A; 3 – E; 4 – C; 5 – D; 6 – F; 7 – H; 8 – G.

Papildoma užduotis: Kurkite sakinius su šiais žodžiais

Pavyzdžiai:

A true **leader** listens before making decisions.

Civic engagement helps young people become active citizens

Taking **initiative** shows maturity and leadership potential.

Naudojimo idėjos:

- Sukarpykite korteles korteles ir leiskite mokiniams poruoti žodžius su apibrėžimais.
- Pateikite per PowerPoint ar „Jamboard“, kur mokiniai jungia linijomis.
- Dirbant poromis: vienas mokinys skaito žodį, kitas bando pasakyti, kas tai yra.
- Po atitikimo – skirti užduotį: kurti po vieną sakinį su kiekvienu žodžiu.

Video pavyzdžiai:

1.

OKC Teen Starts Nonprofit Organization to Help Homeless Teens (~2 min.)

Šis video apie paauglį, kuris įkūrė organizaciją benamiams padėti.

Nuoroda:

https://www.youtube.com/watch?v=Ta_1LUBlfDk

2.

Kids Take Action Against Ocean Plastic – National Geographic Kids (~ 4 min.)

Vaikai inicijuoja pokyčius dėl plastiko taršos.

Nuoroda:

<https://www.youtube.com/watch?v=hKFV9IquMXA>

Group Discussion Questions (English)

Pagrindinis klausimas:

- If you could change something in your school or community, what would it be? How would you lead that change?

Kiti klausimai:

- What is the issue or problem you want to solve? (Is it social, environmental, educational, or something else?)
- Why is this change important to you or others? (Who would benefit from this change?)
- What are the first steps you would take? (Would you talk to teachers, start a campaign, or gather support?)
- What kind of leader would you be? (Collaborative, bold, quiet but effective, etc.)
- Who would you need to involve to make this change happen? (Friends, teachers, school council, community leaders?)
- What challenges might you face? How would you deal with them? (Lack of support? No resources? Resistance from others?)
- Have you seen an example of someone (a student or not) leading a similar change? (What can you learn from them?)

PAMOKOS TEMA

Lyderystė dėl planetos: kaip geografinis sąmoningumas virsta pilietiniu veiksmu?

Mokymosi uždaviniai:

1.

Suprasti, kaip geografiniai ir aplinkos iššūkiai susiję su pilietiškumu.

2.

Analizuoti regioninius / pasaulinius duomenis (pvz., apie klimato kaitą, taršą, migraciją).

3.

Vertinti, kaip aktyvūs piliečiai ar lyderiai sprendžia aplinkos problemas.

4.

Siūlyti savo idėjas, kaip veikti lokaliai globalių iššūkių kontekste.

Ugdomos kompetencijos:

1.

Pilietinė kompetencija

2.

Geografinis sąmoningumas

3.

Aplinkosaugos atsakomybė

4.

Kritinis mąstymas ir problemų sprendimas

5.

Komunikavimas ir argumentavimas

Pamokos uždavinių įgyvendinimas

Pamokos eiga	Mokymo(si) metodai arba formos		Užduočių atlikimo įvertinimo kriterijai	Mokymosi pasiekimų įvertinimo būdai
	Mokinių veikla	Mokytojo veikla		
Įžanga (5 min.)	Atsako į klausimą: <i>Kokios globalios problemos labiausiai veikia mūsų ateitį?</i>	Fiksuoja atsakymus, susieja su pamokos tema.	Mąstymo skatinimas, diskusija	Įsitraukimas, kalbinis aktyvumas
Duomenų analizė (10 min.)	Gavę pasaulio žemėlapij su taršos, klimato kaitos ar migracijos duomenimis, analizuoja, kur situacija sudėtingiausia.	Pateikia duomenų žemėlapius ar lenteles, paaiškina kaip juos skaityti.	Darbas porose	Tikslus vartojimas, supratimas
Pavyzdžių nagrinėjimas (10 min.)	Skaito trumpas istorijas apie jaunos lyderius (pvz., Greta Thunberg, William Kamkwamba) ir vertina jų sprendimus.	Pateikia paruoštas istorijas, moderuoja aptarimą.	Klausymas su užduotimi, diskusija	Supratimas, idėjų perteikimas
Sprendimų dirbtuvės (15 min.)	Grupėse siūlo vietinės bendruomenės ar mokyklos aplinkos problemą ir savo planą, kaip ją išspręsti (kaip pilietiniai lyderiai).	Pateikia struktūrą: problema → priežastys → veiksmai → tikėtinas poveikis.	Grupinė diskusija	Gebėjimas išreikšti idėją, argumentavimas
Refleksija (5 min.)	Užpildo sakinį: „Aš taip pat galiu būti lyderis, kai...“	Skatina asmeninį ryšį su tema.	Rašytinė refleksija	Kalbos raiška, teisingas sakinių dėstymas

*Pamokų uždaviniai gali būti įgyvendinami vienos ar kelių pamokų metu, priklausomai nuo mokinių poreikių, mokytojo sprendimų bei turimų laiko ir ugdymo(si) aplinkos išteklių

1. Greta Thunberg: viena prieš pasaulį, bet ne viena dėl Žemės

Greta Thunberg – švedė, gimusi 2003 m. Ji išgarsėjo vos 15 metų, kai pradėjo protestuoti prie Švedijos parlamento, reikalaujama ryžtingesnių veiksmų prieš klimato kaitą. Kiekvieną penktadienį ji praleisdavo pamokas ir laikė plakatą su užrašu „Mokyklos streikas dėl klimato“. Greta inicijavo tarptautinį judėjimą „Fridays for Future“, kuris paskatino milijonus jaunuolių išeiti į gatves. Ji kalbėjo Jungtinėse Tautose, Europos Parlamente ir kitose pasaulinėse institucijose. „Aš nenoriu, kad jūs tikėtumėtės vilties. Aš noriu, kad jūs panikuotumėte. Ir kad veiksmų imtumėtės taip, kaip elgtumėtės per krizę.“ – Greta Thunberg

Klausimai diskusijai:

-
 Kokia problema paskatino Gretą veikti?
-
 Ką reiškia būti lyderiu jos atveju?
-
 Ar jos žodžiai ir veiksmai buvo tinkami? Kodėl?
-
 Kaip jos pavyzdys susijęs su geografija ir aplinkosauga?

2. William Kamkwamba: berniukas, kuris išgelbėjo savo kaimą

William Kamkwamba gimė 1987 m. Malavyje, Afrikoje. Kai jo šeima patyrė badą, o mokykla tapo per brangi, Williamas pradėjo savarankiškai mokytis iš bibliotekos knygų. Vienoje knygoje jis rado schemą, kaip pastatyti vėjo turbiną. Neturėdamas nei pinigų, nei medžiagų, jis panaudojo metalo laužą ir dviračio dalis bei sukonstravo **veikiančią vėjo turbiną**, kuri aprūpino jo šeimą elektra. Jo projektas išgarsėjo visame pasaulyje. Vėliau jis pastatė vandens siurblių, kad galėtų auginti maistą per sausrą. „Aš nežinojau žodžio „atsinaujinantys energijos šaltiniai“, bet žinojau, kad mūsų problema – tamsa.“ – William Kamkwamba

Klausimai diskusijai:

-
 Su kokia problema susidūrė Williamas?
-
 Ką jis padarė kaip bendruomenės lyderis?
-
 Kokių įgūdžių ir savybių jam reikėjo?
-
 Kuo jis skiriasi nuo „tipinio“ lyderio?

Greta Thunberg ir William Kamkwamba: lyderystės palyginimas

Užpildykite lentelę remdamiesi trumpomis istorijomis apie du jaunus lyderius. Palyginkite jų problemas, sprendimus, veikimo būdą ir vertybes.

Palyginimo aspektas	Greta Thunberg	William Kamkwamba
Kokia buvo problema, kurią sprendė?		
Kaip ji/jis ėmėsi veikti?		
Kokią įtaką padarė kitiems žmonėms ar visuomenei?		
Kokios vertybės atsispindi jų veikloje?		
Kokie įgūdžiai ar savybės padėjo pasiekti tikslą?		

*Papildomas klausimas refleksijai: Kurio iš šių lyderių pavyzdys tau atrodo artimesnis? Kodėl?

Sprendimų dirbtuvės (Pvz.):

„Geografinio sąmoningumo plakatas“

Užduotis:

Pasirink vieną pasaulinę problemą (pvz., klimato kaita, vandens trūkumas, miškų kirtimas, gyventojų migracija) ir sukurk informacinį plakatą:

Kokia problema?

Kur tai vyksta?

Ką jau daro pasaulio lyderiai?

Ką galėtume daryti mes?

„Žemės lyderio kampanija“

Užduotis:

Sukurk socialinės kampanijos idėją (plakatą, šūkį, logotipą ar trumpą vaizdo klipo scenarijų), skirtą paskatinti mokyklos bendruomenę spręsti aplinkosaugos problemą (pvz., šiuokšlinimą, energijos švaistymą, vandens taupymą).

Formatas:

Plakatas su šūkiu (ranka arba Canva)

Mini vaizdo klipo planas

Akcijos idėja

(„1 savaitė be vienkartinio plastiko“, „Žingsnių iššūkis“)

Pavyzdžių nagrinėjimas:

1.

Klimato kaita: NASA Climate Change

Nuoroda:

<https://climate.nasa.gov/vital-signs/global-temperature/>

Ką rasite:

Globalinės temperatūros pokyčių žemėlapiai/CO₂ koncentracijos augimas/Tirpstančių ledynų apžvalga (anglų k.)

Tinka klausimams:

Kur temperatūra kyla sparčiausiai? Ką tai reiškia?

2.

Oro tarša: World Air Quality Index (WAQI)

Nuoroda:

<https://waqi.info/>

Ką rasite:

Realus oro kokybės žemėlapis gyvai/ Spalvų žymėjimas pagal taršos lygį/Galima palyginti miestus, šalis, regionus

Tinka užduotims:

Kur tarša didžiausia šiandien? Ką galima pastebėti?

PAMOKOS TEMA

Naujosios kartos lyderiai: kaip jie keičia pasaulį šiandien?

Mokymosi uždaviniai:

1.

Suprasti, kas šiandien vadinamas lyderiu globaliame kontekste.

2.

Analizuoti konkrečių šiuolaikinių lyderių veiklą, sprendimus, vertybes.

3.

Diskutuoti apie tai, kokie lyderystės bruožai reikalingi XXI a. visuomenėje.

4.

Reflektuoti, kaip patys mokiniai gali būti aktyvūs ir atsakingi piliečiai.

Ugdomos kompetencijos:

1.

Pilietinė kompetencija

2.

Istorinė ir kultūrinė sąmonė

3.

Kritinis mąstymas

4.

Komunikavimo gebėjimai

5.

Vertybių pažinimas ir jų raiška

Pamokos uždavinių įgyvendinimas

Pamokos eiga	Mokymo(si) metodai arba formos		Užduočių atlikimo įvertinimo kriterijai	Mokymosi pasiekimų įvertinimo būdai
	Mokinių veikla	Mokytojo veikla		
Įžanga (5 min.)	Atsako į klausimą: Kas šiandien yra lyderis ir kuo jis skiriasi nuo vadovo?	Moderuoja diskusiją, užrašo raktinius žodžius	Diskusija, refleksija	Įsitraukimas, nuomonės aiškumas
Trumpa įžanga apie lyderius (10 min.)	Klausosi arba skaito apie 3–4 šiuolaikinius lyderius	Pristato lyderių istorijas (pvz., PowerPoint arba išdalintos santraukos).	Pateikčių peržiūra, skaitymas	Supratimas, aktyvumas
Grupinė analizė (15 min.)	Grupėse analizuoja vieno lyderio veiklą pagal pateiktus klausimus.	Duoda analizės lapą: problema – veiksmas – vertybės – poveikis	Grupinis darbas, vertybinė analizė	Gebėjimas įžvelgti veiklos poveikį
Diskusija (10 min.)	Diskutuoja: Ar šie lyderiai keičia pasaulį iš tikrųjų? Kokios lyderystės reikia Lietuvai šiandien?	Moderuoja diskusiją, provokuoja gilinti atsakymus	Diskusija, lyginimas	Argumentų pagrįstumas
Refleksija (5 min.)	Pildo sakinį: „Lyderis, kuris mane įkvepia šiandien, yra...“	Skatina asmeninį ryšį, siūlo pasidalinti	Rašytinė refleksija	Mąstymo sąmoningumas

*Pamokų uždaviniai gali būti įgyvendinami vienos ar kelių pamokų metu, priklausomai nuo mokinių poreikių, mokytojo sprendimų bei turimų laiko ir ugdymo(si) aplinkos išteklių

Šiuolaikiniai Lietuvos ir pasaulio lyderiai:

Pasaulio lyderiai:

Greta Thunberg

Klimato aktyvizmas. Jauna, drąsiai kalba pasaulio lyderiams, įkūrė „Fridays for Future“.

Video apie Gretą:

<https://www.youtube.com/watch?v=xDdEWkA15Rg>

Joshua Wong

Demokratijos aktyvizmas. Jaunimo už demokratines teises lyderis Hongkonge.

Video apie Joshua:

<https://www.youtube.com/watch?v=Hcohdp-cpXQ>

Nzambi Matee

Technologijos ir ekologija. Kenijoje perdirba plastiko atliekas į statybines plytas, įkūrė startuolį „Gjenge Makers“.

Video apie Nzambi:

<https://www.youtube.com/watch?v=xKTgMogqBxs>

Boyan Slat

Aplinkosauga, technologijos. Olandas, sukūręs sistemą plastiko surinkimui iš vandenyno.

Video apie Boyan:

<https://www.youtube.com/watch?v=hdZxYQmu8kE>

Lietuvos lyderiai:

Rūta Meilutytė

Sportas, ekologija.

Ne tik olimpinė čempionė bet ir aktyvi Baltijos jūros apsaugos kampanijų dalyvė (plaukė už švaresnę jūrą).

Valdas Adamkus

Politika, pilietiškumas.

Prezidentas, kurio moralinis autoritetas, ekologinis ir vakarietiškas požiūris formuoja visuomenę.

Vidas Bareikis

Kultūra, įtraukianti lyderystė.

Kuria pozityvią socialinę žinutę per muziką, dirba su jaunimu, dalyvauja pilietinėse iniciatyvose („Už saugią Lietuvą“).

Paulius Gritėnas

Analitinis mąstymas, pilietinis diskursas.

Politologas, publicistas, nuosekliai formuojantis diskusiją, apie vertybes, istoriją, atsakomybę.

Analizės lapas „problema – veiksmas – vertybės – poveikis“ padeda mokiniui:

Geriau suprasti, ką sprendė lyderis

Kokių veiksmų ėmėsi

Kokiomis vertybėmis vadovavosi

Koks buvo rezultatas – t. y. poveikis visuomenei ar pasauliui

Lyderio analizės lapas

Pasirinkite vieną šiuolaikinį lyderį (lietuvišką ar pasaulinį) ir atsakykite į žemiau pateiktus klausimus. Atsakymai padės įvertinti šio žmogaus lyderystę, vertybes ir poveikį visuomenei.

Analizės aspektas	Atsakymas apie lyderį
Kokia buvo problema, kurią lyderis sprendė?	
Ką jis / ji padarė, kad spręstų šią problemą?	
Kokiomis vertybėmis vadovavosi šis lyderis?	
Kokį poveikį padarė šis žmogus savo bendruomenei ar pasauliui?	
Ką aš pats/pati išmokau iš šio lyderio pavyzdžio?	

Diskusijos užduotis: „Ar šie lyderiai iš tikrųjų keičia pasaulį? Kokių lyderių reikia Lietuvai šiandien?“

Mokytojas užduoda įvairius klausimus:

Kas, jūsų manymu, yra „tikras“ lyderis? / Ar užtenka tik būti žinomam, kad būtum lyderis?/Kuo skiriasi lyderis nuo influencerio?

Diskusijos klausimai (individualiai, porose ar grupėje):

Ar šie žmonės (konkrečiai analizuoti lyderiai) iš tikrųjų keičia pasaulį, ar jų įtaka labiau simbolinė?

Ar Lietuvoje turime pakankamai ryškių, atsakingų lyderių? Kodėl taip / ne?

Kurie lyderiai – veikėjai, o kurie – kalbėtojai? Ar abu svarbūs?

Kokios lyderystės formos reikalingos dabar Lietuvoje: politinės, kultūrinės, aplinkosaugos, bendruomeninės?

Ar jauni žmonės gali būti lyderiai? Kokiomis sąlygomis?

Ką kiekvienas iš mūsų gali padaryti be oficialaus titulo, kad būtų lyderis?

PAMOKOS TEMA

Pilietis ir lyderis skaitmeniniame pasaulyje**Mokymosi uždaviniai:****1.**

Suprasti, kas yra **skaitmeninis pilietiškumas** ir **atsakinga lyderystė internete**.

2.

Atpažinti etiško elgesio principus socialiniuose tinkluose.

3.

Analizuoti realius atvejus, atskirti konstruktyvų ir destruktivų elgesį internete.

4.

Praktiškai pritaikyti IT įrankius savo pilietinės pozicijos raiškai.

Ugdomos kompetencijos:**1.**

Pilietinė kompetencija

2.

Skaitmeninė kompetencija

3.

Socialinė ir emocinė kompetencija

4.

Kritinis mąstymas

5.

Kūrybinė raiška

Pamokos uždavinių įgyvendinimas

Pamokos eiga	Mokymo(si) metodai arba formos		Užduočių atlikimo įvertinimo kriterijai	Mokymosi pasiekimų įvertinimo būdai
	Mokinių veikla	Mokytojo veikla		
Įžanga (3 min.)	Atsako į klausimą: Ar internete elgiamės kitaip nei realiame gyvenime? Kodėl?	Formuluoja klausimą, fiksuoja mintis, pristato pamokos temą ir tikslus.	Refleksija, klasės diskusija	Įsitraukimas, nuomonės pagrindimas
Sąvokų nagrinėjimas (10 min.)	Aiškinasi sąvokas: skaitmeninis pilietiškumas, etiketas internete, influenceris kaip lyderis.	Pateikia sąvokas su pavyzdžiais (galima padalinti lapus, pvz. įkeltas apačioje), moderuoja trumpą aptarimą.	Mini paskaita, darbas porose	Supratimas, pavyzdžių taikymas
Kūrybinė užduotis (25-27 min.)	Kuria „Instagram“ ar „TikTok“ maketo idėją: kaip būti atsakingu skaitmeniniu lyderiu?	Paaiškina užduotį, padeda naudoti Canva ar Google Slides.	Projektinis darbas, kūryba	Aiški žinutė, aktualumas, atsakomybės išryškėjimas
Refleksija (5 min.)	Užrašo atsakymą į klausimą: Ką galiu daryti kitaip, kad būčiau sąmoningas lyderis skaitmeninėje erdvėje?	Formuluoja klausimą, fiksuoja mintis, kviečia pasidalinti savo nuomone.	Individuali refleksija	Gebėjimas įvertinti savo veiksmus ir atsakomybę internete

*Pamokų uždaviniai gali būti įgyvendinami vienos ar kelių pamokų metu, priklausomai nuo mokinių poreikių, mokytojo sprendimų bei turimų laiko ir ugdymo(si) aplinkos išteklių

Skaitmeninis pilietiškumas (Digital Citizenship)

Gebėjimas atsakingai, saugiai ir etiškai naudotis skaitmeninėmis technologijomis bei internetine erdve.

Pvz.: Kai mokinys kritiškai mąsto ir atsakingai vertina informaciją socialiniuose tinkluose, neskelbia nepatikrintų naujienų, gerbia kitų nuomones diskusijose, tai rodo jo skaitmeninį pilietiškumą.

Etiketas internete (Netiquette)

Elgesio taisyklės internete: mandagumas, pagarba, atsargumas bendraujant skaitmeninėje erdvėje.

Pvz.: Atsakydamas el. laiškuose pasisveikina, dėkoja, nenaudoja visų raidžių didžiosiomis (nes tai laikoma šaukimu), neviešina įžeidžiančio turinio.

Influenceris kaip lyderis (Influencer as a Leader)

Asmuo, turintis įtaką kitų elgesiui ar nuomonei socialiniuose tinkluose, kuris gali pasitelkti savo platformą pozityviems pokyčiams skatinti.

Pvz.: Jaunas žmogus „Instagram“ paskyroje kalba apie psichinę sveikatą, skatina bendraklasius ieškoti pagalbos, dalijasi naudinga informacija – tai atsakingas skaitmeninis lyderis.

UŽDUOTIS

Tema:

Pilietis ir lyderis skaitmeniniame pasaulyje

Vardas, pavardė:

Data:

SĄVOKŲ SUVOKIMAS

Perskaityk sąvokas ir parašyk savo žodžiais, ką jos reiškia. Pateik po vieną realų arba įsivaizduojamą pavyzdį.

Sąvoka	Ką tai reiškia? (savo žodžiais)	Pavyzdys
Skaitmeninis pilietiškumas		
Etiketas internete		
Influenceris kaip lyderis		

UŽDUOTIS

Sugalvokite ir sukurkite „Instagram“ arba „TikTok“ paskyros maketą / kampaniją, kuri skatintų atsakingą elgesį internete arba parodytų, ką reiškia būti skaitmeniniu lyderiu.

Tavo tikslas – per trumpą žinutę paskatinti bendraamžius elgtis pilietiškai, pagarbiai ar drąsiai ginti vertybes skaitmeninėje erdvėje.

Gali rinktis vieną iš temų:

-
 „Žodžiai skaudina – būk atsakingas komentaruose“
-
 „Dalinkis, bet atsakingai“
-
 „Tu gali įkvėpti pokytį“
-
 „Būk matomas – būk pagarbus“
-
 „Skaitmeninis lyderis – ne tas, kuris garsiausiai kalba, o tas, kuris teisingai atsako“

Maketas turi turėti:

- 1.**

 Paskyros pavadinimą (pvz., @RespectOnline_LT)
- 2.**

 Trumpą paskyros pristatymą (1–2 sakiniai), kuriame atsiskleistų jos tikslas ar vertybės.
- 3.**

 1–2 įrašų dizainus (vaizdas + tekstas)
- 4.**

 (Papildomai):
 Hashtag'ai, žinutės formatas, komentarų pavyzdys

Naudojami įrankiai:

-
Canva (socialinių tinklų šablonai)
-
Google Slides / PowerPoint
-
Jamboard ar Padlet (idėjų fiksavimui)

Vertinimo kriterijai:

Vertinimo aspektas	Ką tai reiškia? (savo žodžiais)
Idėjos aiškumas	Ar žinutė lengvai suprantama ir aktuali?
Vertybinis turinys	Ar kampanija atspindi pilietiškumą ir lyderystę?
Kūrybiškumas ir dizainas	Ar maketas patrauklus, originalus, tinkamas platformai?
Atsakingumo akcentavimas	Ar skatinamas pozityvus elgesys skaitmeninėje erdvėje?
Komandinis darbas (jei taikoma)	Ar visi nariai prisidėjo?